

Cand.merc.aud. i tal

– og forløber for en dansk erhvervskandidatuddannelse

1. Sammenfatning

Følgende konklusioner kan drages på baggrund af analysen:

- Den generelle ledighed for cand.merc.aud.-kandidater er markant lavere end for en række kandidater med andre uddannelsesmæssige baggrunde. For eksempel var ledigheden i 2012 for cand.merc.aud.-kandidater på 4,4 pct., hvorimod ledigheden for samfundsvidenskabelige og merkantile kandidater generelt var på 11,8 pct.
- En væsentlig årsag til cand.merc.aud.-studerendes succes er, at ca. halvdelen af dem har et fuldtidsarbejde i et revisionsfirmaer samtidigt med, at de gennemfører deres studier. En model, der måske kan bruges i andre brancher, ved at en såkaldt erhvervskandidatuddannelse bliver mulig i Danmark
- Cand.merc.aud.-kandidater skiller sig særligt ud når der ses på dimittendledigheden, som er betydeligt lavere end for kandidater med andre uddannelser. Eksempelvis var dimittendledigheden for cand.merc.aud.-kandidater i 2013 på 9 pct., hvorimod dimittendledigheden for samfundsvidenskabelige og merkantile kandidater var på 22,5 pct.
- Cand.merc.aud.-studerende brugte i perioden 2004 til 2014 3 måneder længere end gennemsnittet på at gennemføre deres uddannelse, men dog kortere tid end en række øvrige samfundsvidenskabelige uddannelser, som ikke er kendetegnede ved at have en stor andel af studerende, som arbejder fuldtid sideløbende med studierne.
- Det koster over 100.000 kr. at studerede cand.merc.aud. på deltid for hele studiet – dette beløb vil med en erhvervskandidatuddannelse være nul.
- Cand.merc.aud.-kandidater er efterspurgt på arbejdsmarkedet og opnår derfor en høj indkomst. Ses der på, hvor længe det tager for kandidater efter endt uddannelse at indhente indkomsten fra en kontrolgruppe af personer uden videregående uddannelse, så tager det cand.merc.aud.-kandidaterne 7 år. Til sammenligning tager det 8,4 år for civilingeniører og 20 år for kandidater med en uddannelse inden for kommunikation. Da cand.merc.aud.-kandidaterne ofte har haft lønnet arbejde ved siden af studiet, har de reelt indhentet indkomsten i forhold til kontrolgruppen endnu tidligere.
- Der optages hvert år ca. 550 nye studerende på cand.merc.aud.-studiet. Optag er baseret på 2015-tal.
- Cand.merc.aud.-uddannelsen er den eneste kandidatuddannelse, der giver direkte adgang til at gå til revisoreksamen.

K / KONTAKT

Henvendelser
angående analysen:

Tom Vile Jensen

Erhvervspolitisk
direktør
mail: tvj@fsr.dk
tlf.: 4193 3151

Sara Sayk

Chefkonsulent
Registreret revisor
Cand.merc.aud.
mail: ssa@fsr.dk
tlf.: 4193 3129

2. Cand.merc.aud.-uddannelsen

Erfaringerne med cand.merc.aud.-uddannelsen, som det fremgår af denne analyse, viser, at det giver god samfundsøkonomisk mening, at de studerende, sideløbende med deres studier, arbejder i praksis med deres fag. Erfaringerne kan udrulles til andre kandidatstudier, hvor der med fordel kan etableres et tæt samarbejde med relevante brancher og uddannes kandidater som allerede er i beskæftigelse inden endt studie - etablering af en erhvervskandidatuddannelse.

Cand.merc.aud.-uddannelsen giver et grundlæggende kendskab til revisorfaget og en teoretisk ballast inden for revision. Den studerende får således en detaljeret viden om revision, ekstern rapportering, ledelsesinformationssystemer, skatteret og erhvervsret.

Cand.merc.aud.-studiet udbydes på Copenhagen Business School, Aarhus Universitet, Syddansk Universitet og Aalborg Universitet.

2.1 Fremdriftsreformens betydning for cand.merc.aud.-uddannelsen

I praksis har de studerende strukket deres cand.merc.aud.-fuldtidsstudie, så det var muligt at arbejde på fuld tid som revisor sideløbende med studiet. En praksis som før i tiden blev benyttet af cirka halvdelen af de cand.merc.aud.-studerende¹. Det sikrede en fleksibilitet for de studerende, så de samtidig med deres teoretiske studie kunne dygtiggøre sig i praksis, hvilket er afgørende for uddannelsen, og et krav før kandidaten kan gå til statsautoriseret revisoreksamen.

Som et led i studiefremdriftsreformen skal de kandidatstuderende fra og med juni 2015 tilmeldes fag, der minimum svarer til 60 ECTS-point pr. år, samt de tilhørende eksaminationer og første reeksamen uden mulighed for framelding. Det vil sige, at studiet skal tages på fuld tid uden mulighed for at udskyde fag og eksamener til senere².

Ønsker man fortsat at strække sit cand.merc.aud.-studie kan dette i dag kun ske hvis man deltager i en betalt deltidsuddannelse, der kan koste op til 120.000 kroner for en fuld kandidatgrad. Af tabel 1 fremgår de forskellige priser på en cand.merc.aud.-deltidsuddannelse fra de fire universiteter, der udbyder uddannelsen.

Det kan koste op til 120.000 kr., at tage cand.merc.aud. på deltid

¹ Speciale, CBS, *Hvad bliver der af cand.merc.aud.'erne*, 2009

² Bekendtgørelse om bachelor- og kandidatuddannelser ved universiteterne (uddannelsesbekendtgørelsen)

Tabel 1
Priserne for cand.merc.aud.-deltidsuddannelse

	Deltagerbetaling, samlet forløb	Betaling DKK pr. ECTS
Aalborg Universitet	30.000	500*
Aarhus Universitet	120.000	1.000
Copenhagen Business School	116.000	967**
Syddansk Universitet	102.000	850

Kilde: Uddannelsesinstitutionernes hjemmesider

* Aalborg Universitet udbyder cand.merc.aud.-studiet som et heltidsstudie med mulighed for at tage enkelte fag på deltid jf. tompladsordningen, såfremt studiefremdriftsreformens krav for heltidsuddannelser ikke kan overholdes. Beløbet er et cirkeløb oplyst af Aalborg Universitet i januar 2015. Det er muligt at tage højst halvdelen af cand.merc.aud.-uddannelsen på tompladsordningen, det vil sige maksimalt 60 ECTS-point.

** 967 kr./ ECTS er en gennemsnitsbetragtning da enkeltfag koster kr. 1.067 pr. ECTS og afhandling kr. 667 pr. ECTS

Udover betalingen for cand.merc.aud.-studiet vil det være nødvendigt for de studerende, der bliver optaget på studiet med en HD-baggrund, at tage suppleringsfag på 20 ECTS-point, der ligeledes er belagt med deltagerbetaling. Den samlede betaling for hele cand.merc.aud.-studiet på deltid vil således typisk være højere end det fremgår af tabel 1.

2.2 Årligt optag på cand.merc.aud.-uddannelsen

Cand.merc.aud.-uddannelsen udbydes på de nævnte fire universiteter, der er fordelt over hele landet, hvoraf Copenhagen Business School optager 40 pct. og Syddansk Universitet optager 36 pct. af de cand.merc.aud.-studerende. Udviklingen i optag på cand.merc.aud.-uddannelsen fordelt på universiteter fremgår i Tabel 2.

Tabel 2
Optag på cand.merc.aud.-uddannelsen fordelt på universiteter

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Aalborg Universitet	68	53	67	62	47	53	45	30	52	45
Aarhus Universitet	44	53	82	73	89	94	111	102	73	86
Copenhagen Business School	194	218	223	233	258	284	345	239	225	222
Syddansk Universitet	84	160	95	121	99	109	120	127	200	200
Total	390	484	467	489	493	540	621	498	550	553

Kilde: Undervisningsministeriet

*Tallene for 2015 er oplyst af hver af de fire universiteter

Antallet af optagne på cand.merc.aud.-uddannelsen er steget fra 390 studerende i 2006 til 553 studerende i 2015 med et maksimalt optag i år 2012 på 621 studerende.

Det bemærkes, at fordelingen af optag på de forskellige uddannelsesinstitutioner har forskudt sig de seneste år. Således er optaget på Copenhagen Business School (CBS) faldet fra 345 i 2012 til 222 i 2015. Faldet skyldes, at CBS i 2013 indførte en begrænsning på antallet af udbudte pladser på studiet. Antallet af udbudte pladser fastsættes årligt og i 2014 og 2015 har antallet af udbudte pladser været på 225.

At CBS har indført denne adgangs begrænsning er formentlig også forklaringen på at antallet af optagne studerende på Syddansk Universitet (SDU) steg fra 120 optagne i 2012 til 200 optagne i 2015. Denne antagelse er ligeledes bekræftet mundtligt af SDU, uden at den kan underbygges.

Det bemærkes, at SDU i 2015 også har besluttet at indføre begrænsninger på optag på cand.merc.aud.-uddannelsen, hvilket betyder, at SDU fra og med januar 2016 årligt kun optager 170 studerende på cand.merc.aud.-uddannelsen i Odense og Kolding tilsammen.

Som følge af den tidligere nævnte studiefremdriftsreform bliver cand.merc.aud.-uddannelsen udbudt som en heltidsuddannelse og betalt deltidsuddannelse. Fordelingen i optag på de to uddannelseslinjer ses i nedenstående tabel 3. I denne ses fordelingen mellem optag på fuldtids- og deltidsuddannelsen for CBS og Aarhus Universitet. Syddansk Universitet og Aalborg Universitet har ikke oplyst fordelingen af optag mellem fuldtids- og deltidsuddannelsen.

Tallene kan muligvis give en indikation på hvor mange af de studerende, der fortsat arbejder fuldtid ved siden af studiet. Således må det formodes, at dem der har valgt en deltidsuddannelse, gør dette for at kunne arbejde fuldtid sideløbende med studiet, mens de resterende må formodes enten ikke at arbejde sideløbende med studiet eller kun at arbejde deltid hos revisionsfirma eller andet studiejob.

Tabel 3
Fordelingen af optag mellem fuldtids- og deltidsuddannelsen i 2015

	Fuldtid	Deltid	I alt
Aarhus Universitet	73	13	86
Copenhagen Business School	132	90	222

Kilde: Tallene er oplyst af hver af de to universiteter

Det er muligt for den enkelte studerende at skifte mellem fuldtids- og deltidsstudiet, hvorfor ovenstående antagelse er behæftet med usikkerhed, og andelen, af studerende der arbejder fuldtids sideløbende med studiet, kan være højere end tallene i tabel 3 indikerer.

2.3 Fuldtidsarbejde har ingen signifikant betydning for studie gennemførelsestiden

Som tidligere nævnt blev praksissen med at strække studietiden benyttet, således at de studerende sideløbende kunne arbejde fuld tid i praksis som revisorer. At denne praksis har været meget udbredt, har dog ikke betydet, at cand.merc.aud.-studerende brugte væsentligt længere tid på at gennemføre deres uddannelse i forhold til gennemsnittet for alle kandidatuddannelser. I perioden 2004 til 2014 brugte dimittender fra cand.merc.aud.-uddannelsen således i gennemsnit 39 måneder på at gennemføre deres uddannelse. I samme periode var den gennemsnitlige gennemførelsestid for dimittender fra alle landets kandidatuddannelser 36 måneder. Det vil sige, at kandidater fra cand.merc.aud.-uddannelsen i gennemsnit brugte tre måneder længere på at gennemføre deres uddannelse end gennemsnittet for dimittender fra alle landets kandidatuddannelser. Den traditionelle kombination af praktisk erfaring og kandidatstudier, som kendetegnede en stor del af de studerende på cand.merc.aud.-uddannelsen, medførte således ikke, at uddannelseslængden blev øget mærkbart i forhold til andre kandidatuddannelser.

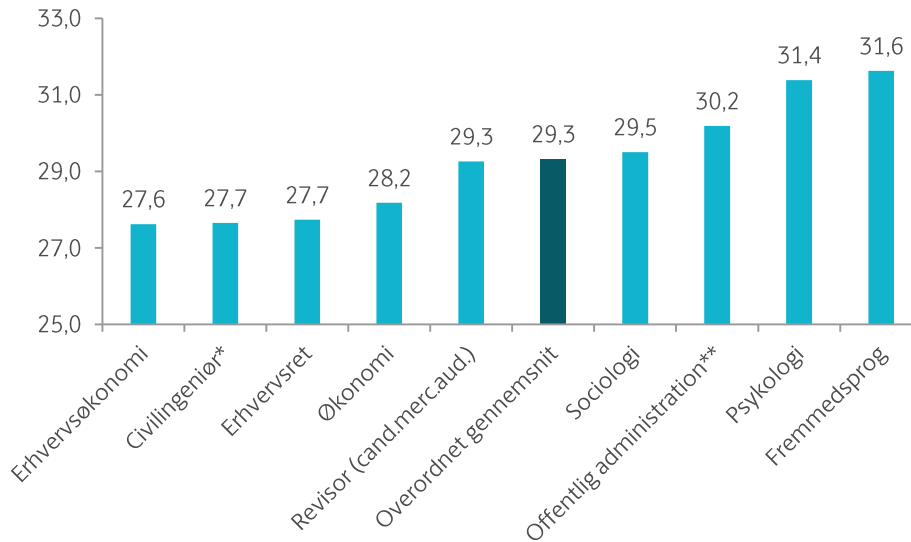
2.4 Cand.merc.aud.-kandidater er yngre end gennemsnittet

Som beskrevet ovenfor arbejdede cirka halvdelen af de cand.merc.aud.-studerende i et revisionsfirma sideløbende med studierne. Disse har typisk en baggrund som fuldtidsansatte, der sideløbende med arbejdet som revisor har taget en HD-uddannelse inden for regnskab og økonomistyring på deltid, som adgangsgivende studie til cand.merc.aud.-studiet. På trods forlængelsen af studiet var cand.merc.aud.-dimittender i perioden 2006-2014 yngre end gennemsnittet, hvilket ses i nedenstående figur 1.

Cand.merc.aud.'ere bruger i gennemsnit tre måneder mere på deres studie end gennemsnittet af alle øvrige studerende uagtet at halvdelen af dem havde fuldtidsarbejde sideløbende med studiet.

Figur 1

Gennemsnitlig dimittendalder på kandidatuddannelser i perioden 2006 – 2014

Kilde: Undervisningsministeriet

* Tallene for Civilingeniør er fra perioden 2006-2013

** Tallene for Offentlig administration er fra 2006-2012

Den gennemsnitlige dimittendalder for cand.merc.aud.-studerende er 29,26 år og er således lavere end den gennemsnitlige dimittendalder for alle kandidatuddannelser på 29,31 år.

3. Indkomst og beskæftigelse

Cand.merc.aud.-uddannede har gode muligheder på arbejdsmarkedet, da efterspørgslen efter kandidaternes kvalifikationer er stor. Ofte fortsætter nyuddannede kandidater som revisorer i det revisionsfirma, de har været ansat i under studiet, hvorimod andre typisk finder arbejde i økonomi- eller regnskabsafdelinger i øvrige virksomheder. Generelt finder cand.merc.aud.-uddannede hurtigt beskæftigelse efter endt studie, hvilket betyder at både dimittendledigheden og den generelle ledighed er lav.

3.1 Ledigheden er lavest for cand.merc.aud.-kandidater

Ledigheden har overordnet været stigende siden 2009, og der ses endnu ingen forbedringer i 2012, der fortsat var præget af finanskrisen. Eneste undtagelse i de medtagne uddannelser i nedenstående figur 2 er offentlig administration, hvor der har været synlige udsving i årene, med knap en halvering af den generelle arbejdsløshed i 2012 (16,3 pct.) i forhold til 2009 (30,5 pct.). Cand.merc.aud.-uddannede har generelt en lav ledighed i forhold til de øvrige uddannelser, men oplevede en stigning i arbejdsløsheden fra 1,9 pct. i 2011 til 4,4 pct. i 2012. Dette skyldes sandsynligvis, at der blev optaget markant flere på cand.merc.aud.-studiet i 2007 (se tabel 2), som blev færdiguddannet i 2010 og indgår i arbejdsløshedsstatistikken i år 2011-2012. Denne udvikling kan fortsætte i årene fremover, idet optaget på cand.merc.aud.-studiet toppede i 2012, og disse blev først færdiguddannede i gennemsnit i år 2015, og vil fremgå af i arbejdsløshedsstatistikkerne for 2016-2017, hvis de ikke har fundet beskæftigelse. Uagtet dette er arbejdsløsheden for cand.merc.aud.-uddannede markant lavere end for andre uddannelser, og markant lavere end den gennemsnitlige arbejdsløshed for øvrige kandidater inden for de samfundsvidenskabelige og merkantile uddannelser, der er på 11,8 pct. i 2012.

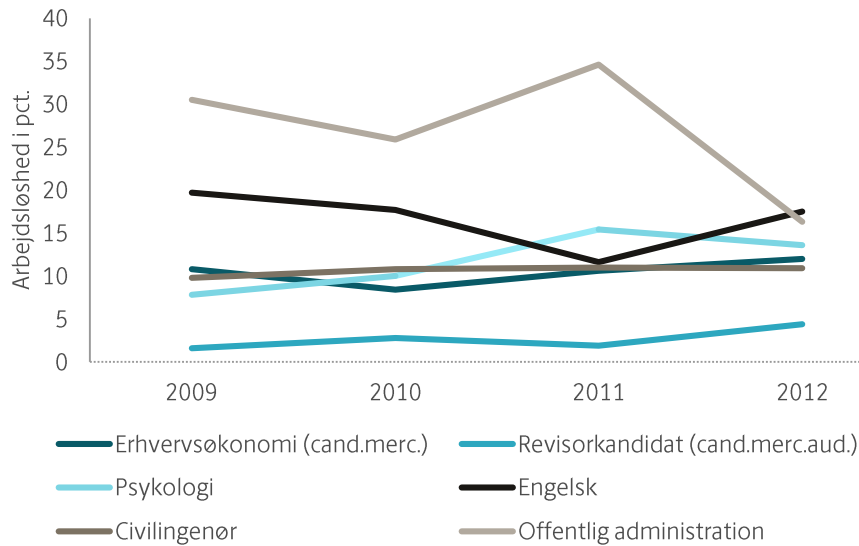
Figur 2 viser udviklingen i den samlede ledighed for udvalgte kandidatuddannelser inden for humaniora, samfundsvidenskabelige og merkantile uddannelser og teknik³.

Arbejdsløsheden for cand.merc.aud.-uddannede er markant lavere end for andre merkantile og samfundsvidenskabelige uddannelser.

³ Ledigheden er målt i fjerde til syvende kvartal efter uddannelsen er fuldført, det vil sige fra et år indtil to år efter fuldførelsen. Ledigheden er en ledighedsgrad. Hvis en person eksempelvis er ledig halvdelen af det målte kvartal, indgår denne person med en ledighedsgrad på 0,5 (svarende til 50 procent).

Figur 2
Udvikling i ledighedsprocent fordelt på uddannelser.

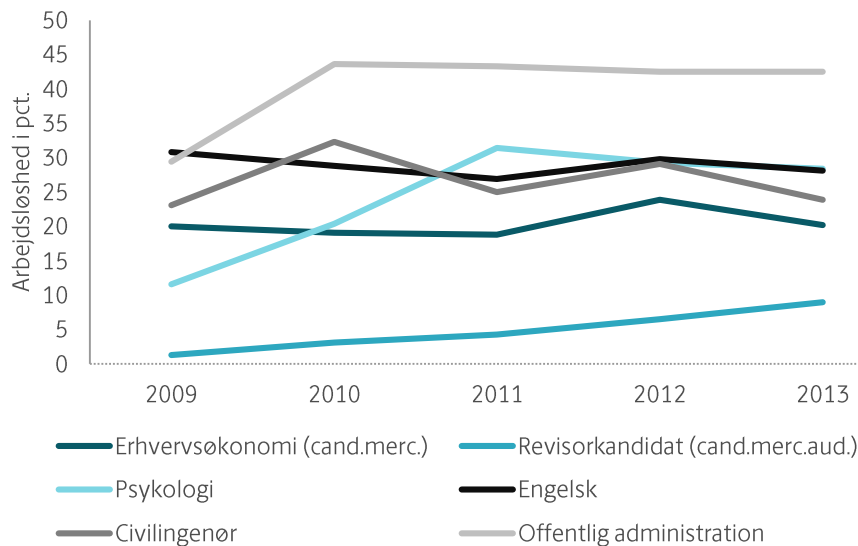

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet, Statistik og analyser

Udover, at den overordnede ledighed for cand.merc.aud.-kandidater er meget lav, er dimittendledigheden ligeledes markant lavere end for øvrige uddannelser. Et generelt problem i kølvandet på finanskrisen er, at det er svært for nyuddannede at finde beskæftigelse, hvilket har medført, at den generelle dimittendledighed er historisk høj. Figur 3 viser udviklingen i dimittendledigheden fra 2009 frem til 2013 for udvalgte kandidatuddannelser inden for humaniora, samfundsvidenskabelige og merkantile uddannelser og teknik⁴.

⁴ Ledigheden er målt i andet kvartal efter uddannelsen er fuldført. Ledigheden er en ledighedsgrad. Hvis en person eksempelvis er ledig halvdelen af det målte kvartal, indgår denne person med en ledighedsgrad på 0,5 (svarende til 50 procent).

Figur 3
Udvikling i dimittendledighedsprocent fordelt på uddannelser⁵.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet, Statistik og analyser

Udviklingen i dimittendledigheden for ovenstående uddannelser viser en stigning i perioden 2009 til 2013 for alle uddannelser undtagen engelsk, men med udsving i perioden. Dimittendledigheden for cand.merc.aud.-kandidater har dog historisk befundet sig på et markant lavere niveau, end for de øvrige kandidatuddannelser, og befinder sig således i 2013 på 9 pct. Til sammenligning er dimittendledigheden for psykologi steget fra 11,6 pct. i 2009 til 28,4 pct. i 2013. Alle uddannelser toppede i 2012 med højeste dimittendledighed undtagen for cand.merc.aud.-uddannelsen, der oplevede en stigning på 2,5 pct.point.

Årsagen til den stigende dimittendledighed for cand.merc.aud.-ere kan som for ovenstående figur 2 forklares med et markant øget optag på cand.merc.aud.-studiet fra og med år 2007, hvilket påvirker arbejdsløshedsstatistikken som dimittender i år 2010, hvor arbejdsløsheden stiger fra 1,3 pct. i 2009 til 3,1 pct. i 2010. Cand.merc.aud.-kandidater finder dog hurtigere beskæftigelse efter endt studie, og har den markant laveste dimittendledighed af ovenstående uddannelser. En forklaring på den meget lave dimittendledighed for cand.merc.aud.-ere sammenlignet med øvrige uddannelser er formentlig, at en betydelig del af de studerende allerede arbejder i revisionsfirmaer, inden uddannelsen afsluttes og bliver dér, efter de har færdiggjort deres studie. Det kan derfor formodes, at det er det øgede optag, hvoraf en del ikke er tilknyttet revisorbranchen under deres studie, der

Cand.merc.aud.-dimit-
tender havde i 2013 en
ledighed på 9 pct., mens
den for andre sammen-
lignelige uddannelser
var på 22,5 pct.

⁵ Der er ingen tilgængelige data for Offentlig administration for 2013. Arbejdsløshedsprocenten er sat til det samme som for året før 42,5 pct.

påvirker arbejdsløhedsstatistikken negativt. I forhold til den gennemsnitlige arbejdsløshed for øvrige dimittender inden for samfundsvidenskabelige og merkantile uddannelser, der er på 22,5 pct. i 2013 er arbejdsløsheden for cand.merc.aud.-dimittender fortsat markant lavere.

3.2 Cand.merc.aud.-kandidater opnår en høj livsindkomst

Den store efterspørgsel i erhvervslivet, efter de kompetencer cand.merc.aud.-kandidater besidder og den lave ledighed, har desuden betydning for lønniveauet. Generelt opnår cand.merc.aud.-kandidater en relativt høj løn sammenlignet med andre akademikere. Valget om at tage en lang videregående uddannelse har desuden betydning for indkomsten i de år der studeres, hvor indkomsten typisk er lavere i studietiden sammenlignet med indkomsten ved eksempelvis et ufaglært arbejde. På trods af at akademikere efter endt uddannelse lønnes højere end ufaglærte, vil der gå en periode, før akademikerne har indhentet de ufaglærtes livsindkomst. Tabel 4 viser i relation hertil det gennemsnitlige antal år, det tager akademikere med forskellig uddannelsesbaggrund at indhente indkomsten for en person i en kontrolgruppe, samt den procentvise gevinst i livsindkomst efter skat i forhold til kontrolgruppen.

Tabel 4

Gevinst ved forskellige lange videregående uddannelser

	Procentvis gevinst i livsindkomst efter skat ift. kontrolgruppe	Antal år før kandidaten har indhentet indkomst for kontrolgruppe
Civilingeniør	34,9	8,4
Erhvervsøkonomi (cand.merc.)	43,3	7
Kommunikation	8,5	20
Fremmedsprog (engelsk)	13,5	20
Offentlig administration	18,3	12
Psykologi	14,2	17
Revisor (cand.merc.aud.)	43,3	7
Økonomi	44,7	7

Kilde: Uddannelsesgevinst.dk

Kontrolgruppen består af personer med gymnasial uddannelse som højest fuldførte uddannelse og har derudover samme karakteristika som gruppen af uddannede mht. køn, alder, bopæl, etnisk oprindelse, børn og civilstand. Beregnet på baggrund af data fra 2009.

I gennemsnit tager det cand.merc.aud.-kandidater syv år at indhente indkomsten for kontrolgruppen, som ikke har taget en lang videregående uddannelse. Af ovenstående

uddannelser indhenter cand.merc.aud.-kandidater sammen med kandidater i erhvervsøkonomi og økonomi derfor hurtigst indkomsten for kontrolgruppen. Til sammenligning tager det i gennemsnit 8,4 år, før civilingeniører har indhentet indkomsten for kontrolgruppen, hvorimod det tager 20 år for kandidater i både kommunikation og engelsk at indhente indkomsten for kontrolgruppen. Men denne måde at anskue tilbagebetalingstiden på tager ikke hensyn til, at de cand.merc.aud.-studerende i mange tilfælde allerede opnår en høj løn, mens de er kandidatstuderende, da de typisk allerede har taget en HA eller HD før eller under ansættelsen og har et lønniveau, der afspejler den opnåede praktiske erfaring.

Den procentvise gevinst i livsindkomsten efter skat er ligeledes høj for cand.merc.aud.-kandidater, som opnår en gennemsnitlig gevinst på 43,3 pct. i forhold til kontrolgruppen. Til sammenligning opnår civilingeniører kun en gennemsnitlig gevinst på 34,9 pct. og kandidater i psykologi og kommunikation opnår kun en gennemsnitlig gevinst på hhv. 14,2 pct. og 8,5 pct. Der er således stor forskel på lønudsigterne ved de forskellige uddannelser, hvor uddannelser som f.eks. kommunikation og engelsk giver en meget beskedent gevinst i livsindkomsten. Igen får man på grund af det udbredte erhvervsrelevante og vel-lønnede arbejde i branchen et for lavt tal, ved først at regne livsindkomsten fra kandidat-alderen.